

Hl. s. radca Jozef Kostka :

Je pytliactvo krádežou?

Zákon č. 57/36 zdánlivo nevyriešil trestno-právny problém pytliactva a nevyriešila ho ani judikatúra na tomto zákone vybudovaná. Nakoľko však pytliactva, ako skúsenosť dokazuje, ani po tomto zákone neubúda, takže bude treba súdom sa ním aj naďalej často zaoberať, na druhej strane však doterajšie súdne rozhodnutia sa už svojim protichodným základným nazeraním natoľko lišia, že ani zďaleka nemožno hovoriť o ustálenej súdnej praxi, — nebude akiste nečasné zaoberať sa bližšie koreňmi tohto problému, ale aj spôsobom, ako sjednotiť prax v tomto obore trestného súdnictva.

Do zákona č. 57/36 nemali sme ani zákonnej definície tohto deliktu. Zák. článok XX/1883 hovorí len o treste určenom pre toho, »kto poľuje bez povolenia vlastníka alebo, ak je poľovka prenajatá, bez povolenia nájomcu«. Je to akási deskripcia, ale nie definícia pytliactva. Kto len zbežne nazrie do príslušnej literatúry, pochopí, prečo sa vyhýbal tento zákonný článok presnej definícii, lebo veď už sám problém právnej povahy predmetu tohto deliktu, právna povaha divej zvere, bola predmetom širokých debát a úvah. Mnoho sa hovorilo o re nullius. Napokon prevládla mienka, že divá zver je príslušenstvom nehnuteľnosti, na ktorej sa nachádza. Pri tejto pojmovej nejasnosti bolo ťažko očakávať od zákona takú definíciu, ktorá by vyhovovala teórii i praktickým potrebám, preto sa jej zákon radšej vyhnul a súdna prax bola odkázaná na bežný pojem pytliactva.

Nemecký názov pytliactva (Wilddieberei), ale aj maďarský (vadorzás) síce naznačujú, že pytliactvo patrí akosi do pojmového kruhu krádeže, slovenský názov však toho rázu nemá a keby ho aj mal, neslobodno zabúdať, že bežnosť nejakého výrazu vo všeobecnej reči neznamená ešte jeho terminologickú ujasnenosť, tým menej možno očakávať o ďalšieho výrazu, že môže úplne nahradiť definíciu potrebnú na trestno-právne ciele.

Bez zákonnej definície bola teda súdna prax odkázaná na bežný pojem najmä loveckej terminologie. Podľa tejto je obsahom pojmu pytliactva určitý druh porušenia pozemkového, presnejšie revírneho práva privlastnením divej zvere nelegi-

timovanou osobou. Pytliactva dopúšťa sa nielen ten, kto zver zastrelí, ale aj ten, kto ju lapá jedom, pastou, do ôk, jám a hocakým iným spôsobom. Pytliakom je i ten, kto si privlastní mŕtvu zver v cudzom revíre najdenú; ba aj ten, kto poraní vo svojom revíre zver, ale si ide po ňu do cudzieho revíru, kam ona po zranení prebehla. A last not least pytliactva by sa dopustil aj ten, kto by z cudzieho revíru prehnal na pr. chovného srnca do svojho vlastného revíru, aby ho tam nastavším párením zachoval pri svojich »domácich« srnách.

Na takto ponímané pytliactvo určil zák. článok XX/1883 svoju trestnú sankciu a je iste veľmi pozoruhodné, že ani zákonodarca, ale ani súdna prax napriek akejsi povahovej príbuznosti pytliactva s krádežou, nikdy ho nepomenovali krádežou, tým menej sa pokúsili subsumovať pytliactvo pod zákonné ustanovenia o krádeži. Nebolo to proste možné zo zásadných dôvodov. Lebo veď podľa zákona je krádežou odňatie cudzej veci hnutelnej s úmyslom privlastniť si ju z držby iného, avšak v lese alebo na poli pobežujúcu alebo poletujúcu zver nemožno považovať za takú, ktorá by bola v detencii, tobôž v držbe niekoho. Vari aj laik pochopil, že medzi teľatom v maštali a srnou v lese (dokonca neohradenom), je predsa len nesporný rozdiel z hľadiska držby.

Preto aj po zák. článku XX/1883 zostalo pytliactvo podľa praxe na ňom vybudovanej deliktom s u i g e n e r i s a svojim zhodnotením ako administratívny delikt dostalo sa asi na úroveň poľnej a lesnej krádeže.

Skúsenosť, najmä povojnová však ukázala, že opatrenie zák. čl. XX/1883 už vôbec nestačí čeliť pytliactvu. Z tohto poznania vzniklo presvedčenie o nútности zosťrenia opatrení. A takto sa zrodil zákon č. 57/36 Sb. z. a nar.

Kto sa trochu bližšie pozrie na tento, zákon, nezbaví sa dojmu, že sa tu zákonodarca snažil »rýchle a snadne« zbaviť problému, ktorý mal riešiť. Už svojou stručnosťou vzbudzuje zákon podozrenie, že sa tu nešlo na jadro veci a keď už svojim menom udáva, že je zákonom iba »o trestnosti pytliactva«, z toho právom vyvodzujeme, že zákonodarcovi išlo hlavne o to, aby na tento delikt našiel prísnejšiu trestnú sadzbu. Stalo sa to vpravde tým, že zákon stanovil, že sa tento delikt trestá podľa ustanovení o krádeži.

No, zmätok, ktorý nastal po tomto zákone v súdnej praxi, ďaleko presahuje obvyklé následky stručného zákona. Lebo treba ustáliť, že opierajúc sa o tento zákon, nielenže sám Najvyšší súd už v niekoľkých rozhodnutiach tvrdil o pytliactve, že je krádežou, ale aj v rozsudkoch nižších súdov čítame takmer deň čo deň, že čin pytliakov pomenujú v enunciiate »zločinom krádeže pytliactvom«, alebo ešte kratšie »zločinom krádeže«. Stalo sa, že pytliaka, ktorý pri pytlačení zastrelil hájnika, uznal súd vinným zločinom lúpeže. Poznám

však i také súdne rozhodnutie, v ktorom odvolacia inštancia pytliaka, ktorý si ulovil jedného zajaca oslobodila na tom základe, že zajac je vraj požívatina alebo predmet životnej potreby, ktorý nemá hodnotu viac ako 100 Ks a preto možno v danom prípade hovoriť len o priestupku podľa § 126 pr. z., tento delikt stíha sa však iba na návrh a v danom prípade návrhu nebolo.

Pri rozbere zákona č. 57/36 treba si predovšetkým uvedomiť, že tento zákon podal už definíciu pytliactva tým, keď vypovedal, že sa ho dopustí, »kto si privlastní zviera, na ktoré iný má právo poľovky«. K tomuto kroku bol zákon donútený ustanovením § 1 Tr. z., podľa ktorého je zločinom alebo prečinom len ten čin, ktorý zákon za taký vyhlásil. Touto definíciou, ktorou žiadan iný trestný čin nie je precizovaný v trestnom zákone, zachytil teda zákonodarca určitú skutkovú podstatu činnosti, ktorú vyhlásil za trestnú. A keďže je táto definícia odlišná od definícií iných trestných činov, z toho prirodzene vyplýva, že je ňou zachytená zákonná skutková podstata deliktu *sui generis*. Ak však ide o taký delikt, tak nijako ho nemožno subsumovať pod také zákonné ustanovenia zákona, ktorou sa určuje definícia a charakter iného trestného činu. Sú delikty, ktoré sú povahove príbuzné s inými deliktami a vieme zo zákona, že keď zákonodarca chce poukázať na túto príbuznosť, vtedy to aj výslovne povie, ako na pr. pri ustanovení o sprenevere v exekúcii v § 359 Tr. z. dikciou »za spreneveru sa p o v a Ź u j e«, alebo pri úverovom podvode podľa § 384 Tr. z. vetou, »za podvod sa p o v a Ź u j e«. Zákon č. 57/36 však takúto dikciu nepoužil a nemožno ju preto tam prípadne ani len tak primyslieť.

Zostáva teda pytliactvo aj po zákone č. 57/36 deliktom *sui generis* a jeho vzťahy ku krádeži sú iba tie, že sa t r e s t á podľa ustanovení o krádeži. Týmto opatrením si zákon vlastne iba vypožičal trestné sadzby o krádeži, tým však samému charakteru tohto deliktu vôbec neprejudikoval, tým menej možno tvrdiť, že urobil z pytliactva krádež. Keby zákonodarca niečo takého bol mal na mysli, bol by musel výslovne vypovedať, že kto si privlastní zviera, na ktoré iný má právo poľovky, d o p ú Ź ť a s a k r á d e Ź e a vtedy mohlo aj odpadnúť to ďalšie ustanovenie, že sa aj trestá podľa ustanovenia o krádeži. Toto však zákon nehovorí, ba — ako som už vravel — nevyslovil ani to, že pytliactvo sa za krádež považuje. Opačný názor nijako nemožno vdišputovať do jasného znenia zákona.

Kto chce pytliactvo vyhlásiť sa krádež, musel by najprv odstrániť špecifickú definíciu zo zákona č. 57/36 a nadto by musel dokázať, že p r á v o p o ľ o v k y úplne kryje pojem d r Ź b y, teda fyzickej moci nad vecou cum animo possidendi. Ale vari posledné to bolo, čoho sa ani zákon neodvážil, keď ani ideového príbuzenstva pytliactva s krádežou nevyslovil.

Keď však zákon o trestnosti pytliactva si vlastne len vypožičal trestné sadzby zákona o krádeži, má a môže mať pytliactvo len k tým ustanoveniam o krádeži vzťahy, kde sa hovorí o treste a len o treste. Neuvedomenie si tejto skutočnosti a nepovšimnutie si toho, že pytliactvo je deliktom sui generis a zbytočná stručnosť zákona spôsobili zmätok našej justičnej praxe v otázke pytliactva.

Ustanovenia o treste na krádež obsahujú § 339 Tr. z., § 49 Tr. n. vo spojení s jej § 48 o hlavnom treste a § 341 Tr. z. o strate úradu a politických práv. Ostatné ustanovenia o krádeži neprichádzajú v úvahu pre pytliactvo.

Neprichádzajú pri pytliactve teda predovšetkým v úvahu §§ 335, 336, 337, 338 Tr. z., lebo nejednajú o treste za krádež, ale o kvalifikovaných prípadoch krádeže; pytliactvo však nie je krádežou. Nemožno sa však pytliactvom dopustiť ani lúpeže, lebo lúpež je násilná krádež, a pytliactvo vôbec nie je krádežou. »Lúpež pytliactvom« je contradictio in terminis et objecto.

Podľa toho s hľadiska vypožičaných ustanovení o krádeži je pytliactvo zločinom len *ratione valoris* (§ 48 Tr. n.) keď hodnota presahuje Ks 2000.—, ďalej v prípade § 49 ods. 2 č. 1 a 3 Tr. n. Okrem týchto prípadov uvádza sám zákon č. 57/36 v § 1 ods. 2 ďalší takýto prípad, totiž ten, keď pytliactvo bolo spáchané na zveri v obore alebo so zvláštnou smelosťou a hodnota zvere presahuje 500 Ks. Iných prípadov zločinu krádeže nieto.

Nemožno teda použiť pri pytliactve druhú sadzbu ods. 1 § 49 Tr. n., lebo táto sadzba platí len na prípady kvalifikovanej krádeže podľa § 336 č. 3, 4, 5 a 6 Tr. z. a § 338 Tr. z., ak je cena ukradnutej veci väčšia ako Ks 2000.—.

§ 49 ods. 2 č. 1 Tr. n. možno pri pytliactve použiť len v prípade § 1 ods. 2 zák. č. 57/36, ak je hodnota ulovenej zvere väčšia ako dvaciat tisíc korún, lebo zákon tu výslovne hovorí, že postulátom je, aby škoda bola výše dvadcať tisíc korún a čin bol nehľadiac na cenu aj ináč zločinom. Táto posledná podmienka je však pri pytliactve len v prípade § 1 ods. 2 zák. č. 57/36 možná.

Nesporná a bez obmedzenia zostáva upotrebitelnosť § 339 Tr. z. (pri prečine pytliactva) a § 49 ods. 2 č. 3 Tr. n., keď sa pytliač zapodieva pytliactvom po živnostensky.

Opačné stanovisko nemožno zo zákona o trestnosti pytliactva vyvodzovať. Keď zákon v § 1 ods. 2 vraví, že pytliactvo je zločinom *tiež* v prípade tam naznačenom, z toho slova »tiež« nemožno vyvodzovať, že je pytliactvo zločinom vo všetkých prípadoch kvalifikovanej krádeže. Veď na pr. prípady § 336 č. 1 a 2 Tr. z. sú z pytliactva už pojmove vylúčené. Na druhej strane neslobodno zabudnúť, že keď si zákon chce vypožičať aj kvalifikačné ustanovenia z okruhu iného deliktu, tak to vý-

slovne vyhlási ako na príklad v § 357 Tr. z., kde ustanovuje, že sprenevera je zločinom aj v prípade § 338 Tr. z.

Dalšie ťažkosti robí otázka pokusu pri pytliactve.

Je nesporné, že pokus prečinu pytliactva nie je trestný, lebo podľa § 65 ods. 2 Tr. z. je pokus prečinu len tam trestný, kde to zákon určuje v osobitnej časti. Zákon č. 57/36 sa však ani nezmieňuje o trestnosti pokusu prečinu pytliactva.

Prax sa i tu dostala k čudným výsledkom. Videl som rozsudok, kde súd odsúdil pre zločin nedokonaného pytliactva páchatela už na tom skutkovom podklade, že páchatela chytil hájnik v lese ozbrojeného puškou, hoci vôbec nebolo dôkazu, že by bol páchatel z pušky čo len vystrelil. Ako odôvodnenie súdneho stanoviska uviedol rozsudok, že v lese je aj vysoká zver v cene vyše Ks 2000. Na druhej strane stretávame sa takmer deň čo deň s rozsudkami, v ktorých bol páchatel odsúdený pre prečin pytliactva, lebo bol pristihnutý, keď si niesol uloveného zajaca hoci z lesa, kde je aj vysoká zver. V tomto porovnaní je páchatel pokusu vinnejší, ako páchatel dokonaného činu.

Aj pri pytliactve dopustí sa pokusu len ten, kto má na vine konanie, ktorým vykonanie zamýšľaného zločinu pytliactva bolo síce započaté, ale nebolo dokončené. Je však nelegitimovaný vstup s puškou do cudzieho revíru už takýmto započatím pytliactva, aké vyžaduje § 65 Tr. z.? Kde je tu záruka, že by bol páchatel iste privlastnil si zver v cene vyše Ks 2000, keby ho nebol hájnik pristihol? Veď takáto zver mu nemusí prísť ani na dosah pušky! Keď kasar vstúpi so svojim náčiním do budovy banky, kde vie, že sú peniaze, akiste už priamo ohrozuje konkrétnu majetkovú hodnotu. Takéhoto priameho nebezpečenstva však vstupom pytliača do lesa ešte nieta.

Nelegitimovaný vstup s puškou do cudzieho revíru môže mať spoločné rysy s porušením domáceho pokoja súkromnými osobami, dosiaľ však náš zákon ešte nemá ustanovenie o porušení revírneho pokoja, (ktorý by zas bol deliktom sui generis). Úvaha o tom by bola teda de lege ferenda, ktorá do nášho rámca nepatrí. Ináče takýto vstup do revíru možno kvalifikovať len ako beztrestnú prípravu a nie ako pokus zločinu pytliactva. Takýto pokus je tu len vtedy, ak páchatel už skutočne vystrelí na zver, alebo naliči svoju pašť.

Nakoľko zákon v ustanovení o u k r ý v a č s t v e výslovne hovorí, že sa ho dopustí, kto preto, aby dosiahol majetkového zisku, nadobudne takú vec, o ktorej vie, že sa dostala do rúk toho, kto ju má v držbe alebo v detencii, zločinom krádeže, sprenevery, lúpeže alebo vydieračstva a medzi týmito taxatívnymi vypočítanými prípadmi vadnej proveniencie neuvádza aj prípad pytliactva, sám zákon č. 57/36 však v tomto ohľade nemá nijaké ustanovenie, vyplýva z toho, že v § 370 Tr. z. opísaným nadobudnutím zvere ulovenej pytliakom nemožno sa do-

pustiť ukrývačstva. Výpočet vecí vadnej proveniencie v § 370 Tr. z. je taxatívny, nemožno do neho vpašovať ani podvod, je teda z neho vylúčené aj pytliactvo.

Treba sa tu ešte zaoberať s otázkou, či pytliactvo s puškou prevádzané je už samo o sebe spáchané »so zvláštnou smelosťou« vo smysle § 1 ods. 2 z. č. 57/36. Odpoveď je záporná. Už rozhodnutie Zm III 268/37 je toho názoru, že zbraň je pojmovým prostriedkom pytliactva a preto nezakladá použitie zbrane kvalifikáciu § 337 Tr. z. pri pytliactve. Odhliadnúc od toho, že kvalifikácia podľa § 337 Tr. z. je vo smysle dosiaľ uvedených sama o sebe vylúčená v prípade pytliactva, treba názoru Najvyššieho súdu prisvedčiť v tom smysle, že zbraň je pojmovým koeficientom pytliactva a jej použitie samo o sebe nekvalifikuje pytliactvo ako spáchané »so zvláštnou smelosťou«, iba že by sa dokázalo, že pytliak použil svoju zbraň dokonca aj proti človekovi.

Čo do hodnoty zvere ustáľuje sa v poslednej dobe už prax, že nie hodnota mäsa je smerodajná, ale hodnota živej zvere, najmä ak ide o chovnú zver.

Corrollarium: Pytliactvo nie je krádežou, ale len a len pytliactvom, teda deliktom sui generis. Pri právnej kvalifikácii pytliactva nemožno preto hovoriť ani o zločine krádeže, ani o zločine krádeže pytliactvom, ale len o prečine alebo zločine pytliactva. Pytliactvo je zločinom len racione valoris, keď hodnota zvere prevyšuje Ks 2000, ďalej v prípade § 49 ods. 2 č. 1 a 3 Tr. n. a konečne v prípade § 1 ods. 2 zák. č. 57/36.

Lúpeže sa pytliactvom nemožno dopustiť.

Pokus pytliactva je len vtedy daný, keď činnosť pytliaka smerovala už k bezprostrednému privlastneniu in specie určenej zvere.

Ukrývačstva sa nadobudnutím opísaným v § 370 Tr. z. dopustiť nemožno.

Dr. Ivan Urbánek, advokát:

Záložné právo na veciach hnutelných.

V praktickom živote stretávame sa veľmi často s takým prípadom, že veriteľ (väčšinou peňažný ústav) pri poskytovaní úveru — hlavne nejakému priemyslovému podniku — zaistuje si svoju pohľadávku na hnutelnostiach svojho dlžníka smluvným záložným právom, a to tak, že dlžník dá svojmu veriteľovi písomné osvedčenie, že všetky hnutelnosti v osvedčení vykázané slúžia na uspokojenie pohľadávky veriteľa, poľaže že tieto veci sú vlastníctvom jeho. Často takéto pre veriteľa založené veci označené sú aj tabuľkou toto dokazujúcou.